

ПОРОДНІ ОСОБЛИВОСТІ КРОЛІВ-ВЕЛЕТНІВ

І.В. Павлова, студентка V курсу факультету ТВППТСБ*

Миколаївський національний аграрний університет

Проведений аналіз господарсько-біологічних якостей порід кролів-велетнів. Розглянуто методи створення та удосконалення порід, їх відтворні та продуктивні якості, типи конституції, напрями продуктивності та сфери використання. Середня жива маса в межах 7-10 кг, забійний вихід від 53 до 55 % та високі показники продуктивності (10-12 кроленят в окролі) вказують на широкі перспективи розведення кролів-велетнів в умовах півдня України.

Ключові слова: порода, кріль-велетень, продуктивність, конституція.

Постановка проблеми. У господарствах України розводять кролів понад 15 різних порід. Наявність такої кількості генотипів пояснюється, насамперед, необхідністю ефективного використання природних та кормових умов різних регіонів країни, а також широким впровадженням схрещування у кролівництві. За величиною кролів бувають крупні – білий та сірий велетні, радянська шиншила, сріблястий; середні – віденський блакитний, радянський мардер; мілкі – метелик, білка. За чисельністю породний розподіл становить: сірий велетень – 24,4 %, білий велетень – 22,7 %, шиншила – 21,6 %, сріблястий – 11,6 %, бельгійський велетень – 7,9 %, каліфорнійська – 6,2 %, новозеландська біла та червона – 3,6 % і на частку інших порід припадає лише 2,0 % [1].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У галузі кролівництва головна увага селекціонерів зосереджена на створенні спеціалізованих порід, типів та ліній, які забезпечують високий гетерозисний ефект за продуктивними та відтворними якостями [2]. Тому, на сучасному етапі розвитку кролівництва важливо не тільки зберегти та підвищити генетичний потенціал вітчизняних

---

* Науковий керівник – канд. с.-г. наук, доцент Галушко І.А.

порід, а й раціонально використати світовий генофонд. На необхідність розробки науково обґрунтованих методів підвищення генетичного прогресу у популяціях тварин вказують роботи вітчизняних вчених В.П. Бурката [3], Д.Т. Вінничука [4] Коцюбенко Г.А. [5] та ін.

Постановка завдання. Враховуючи питому вагу кролів-велетнів у породному розподілі України необхідно дослідити їх за методами створення, за відтворювальними та продуктивними якостями, типами конституції, напрямками продуктивності та сферою використання.

Матеріали і методика. Для оцінки господарсько-біологічних ознак порід ми використали загальноприйняті у зоотехнії методи аналізу і синтезу наукових джерел та статей в галузі кролівництва.

Результати досліджень. За результатами нашого аналізу характеристику надано таким породам кролів-велетнів як: фландер, білий велетень, сірий велетень, метелик, баран, обер, різен.

Бельгійський велетень (фландер) – виведений у Бельгії у XVI столітті. Тіло цього кролика потужне, довге і м'язисте, кінцівки сильні, товсті; вуха прямі. Типові ознаки та якості породи такі: вуха – прямі, довгі та щільні; голова велика; груди глибокі і широкі; тулуб довгий; спина пряма. Забарвлення кролів різноманітне від заячого до чорного. Хутро у кролів щільне, густе.

Порода мала величезний вплив на поліпшення місцевих кролів. За участю фландера виведено 20 порід (біла пухова, велика білка, віденський блакитний, сірий велетень) та 5 породних груп, через інші породи, в утворенні яких брав участь фландер, виведені 29 порід (ангорська порода, баран, радянська шиншила) і 6 породних груп; в результаті мутації, відбору та розведення «в собі» від фландерів виведена 21 порода (англійський баран, білий велетень, бельгійська порода), ввідним схрещуванням покращено 7 порід.

Дуже часто використовується для імітації хутра таких тварин, як котик, бобер, кенгуру, та інших звірів.

Фландер – це найбільша порода кролів. Рекордсмен «бельгійської» породи досягає в довжину одного метра. Одні тільки вуха такого кролика досягають 20 см в довжину. Рекордна вага – 25 кг.

Білий велетень – порода м'ясо-шкуркового напрямку, виведена у ХІХ ст. в Бельгії та Німеччині тривалою селекцією кролів-альбіносів з породою фландер. До нас завезені в 1927-1928 рр. Для поліпшення породи застосовувалося прилиття крові шиншили і сірого велетня з наступною селекцією за міцною конституцією, широкогрудістю, плодючістю.

Кролі характеризуються міцною, ніжною щільною конституцією, з тонким міцним кістяком і довгим тулубом. Голова велика, але легка, продовгувата, з довгими прямостоячими вухами. Спина довга, рівна, широка, груди глибокі. Крижово-поперекова частина довга, круп широкий і округлий, ноги прямі, високі, міцні, але не грубі.

Шкурки кролів великі, з досить вирівняним білого кольору хутром підвищеної густоти (20 тис волосків на 100 мм²), на один остьовий волос припадає 22 пухових. У промислових цілях використовують шкурки в натуральному вигляді або для імітації хутра цінних хутрових звірів.

Дуже важливу роль білі велетні грають в селекційній промисловості.

Основними репродукторами племінного молодняку є кролеферми ЗТП «Маг» Полтавської та АТ «Червона поляна» Кіровоградської областей, а також фермерські господарства.

Сірий велетень – порода м'ясо-шкуркового напрямку Української селекції, виведена колективом робітників АТ «Петрівське» Полтавської області під керівництвом зоотехніка О.Й. Каплевського. Виведена в результаті відтворювального схрещування місцевих кролів із завезеними кролями породи фландер. Порода затверджена в 1952 р. і найбільш розповсюджена в господарствах України. Чисельність маточного поголів'я становить близько 145 тис або 45 % від усіх порід. Основна мета розведення – м'ясо, яке має високі смакові та дієтичні якості.

Ця порода успадкувала від фландера більше 60 % екстер'єру. Для цієї породи характерні: довгі вуха від 15 см, завжди прямі, у формі латинської букви V злегка заокруглені, невелике підгруддя у кролиць, пряма спина, округлий круп, велика енергія росту. Для кролів цієї породи характерна міцна будова тіла і добре розвинений, масивний кістяк. Голова велика, у самців більш округла, у самок витягнута. На підгрудді у самок є шкірна складка. Груді широкі й глибокі, з невеликим підгруддям, спина видовжена, пряма і широка, ноги товсті, міцні й прямі.

Забарвлення волосяного покриву чотирьох різновидностей: сіро-заяче, темно-сіре, залізно-сіре і чорне.

Основними репродукторами в Україні є звірорадгоспи ЗТП «Маг» Полтавської та АТ «Червона поляна» Кіровоградської областей, а також фермерські господарства Полтавської, Черкаської, Сумської областей.

Метелик – порода кролів виведена в Англії в 1887 р.. Кролі породи метелик, яких розводили в 30-40 рр. ХХ ст., спочатку важили в середньому 3 кг. Тому вирішено було розпочати їх вдосконалення в напрямку збільшення живої маси, м'ясної продуктивності, кращої пристосованості до умов країни. Для цього вдавалися до прилиття крові порід кролів білий велетень, фландр, шиншила і віденський блакитний. Подальший відбір і підбір великих кроликів з характерною для породи забарвленням, добре пристосованих до наших умов, призвели до значного поліпшення їх живої маси.

Кролики відрізняються міцною конституцією. Голова середня, часто з невеликим підгрудком; спина видовжена, досить широка; круп округлий, широкий; кінцівки прямі, міцні, м'язисті.

Волосяний покрив у кролів цієї породи еластичний, блискучий, добре зрівняний, середньої густини. Основне забарвлення волосяного покриву кролів породи метелик біле з симетричним розташуванням чорних плям (англійська пегость). Забарвлення у метелика може бути наступним: світло-сіре, темно-сіре, чорне, бузкове, біле, синє, кольору мадагаскар, ізабелли. Хутро цих кролів може

бути використане в натуральному вигляді для виготовлення жіночого одягу, а також килимів, ковдр, покривал і т. д.

Баран – порода отримана в Англії в ХІХ ст. Спочатку характерна для даної породи ознака – висячі вуха, була мутацією. Англійські селекціонери вирішили закріпити цю особливість, і вивели окрему породу. У деяких видів вушна раковина досягає довжини 70 см, а ширина вуха 10-17 см.

Голова масивна, з широким чолом, загнутим вниз носом і звисаючими вухами; тулуб витягнутий; груди широкі і глибокі; спина подовжена, широка, іноді провисла; круп округлий.

Кролики цієї породи – джерело м'яса високої якості або великих шкурок з щільним м'яким хутром, і як декоративних вихованців. Крім англійської прабатька, існує ще кілька різновидів кролів-баранів: ворсистий баран, французький баран, вельветовий баран, англійський баран, голландський баран, мейсенський баран, карликовий баран.

Обер – порода м'ясо-шкуркового напрямку, що характеризується розвиненою грудною кліткою, прямою спиною, круглим задом і сильними лапами. Велика голова розміщується на короткій шиї. Великі м'ясисті вуха досягають в довжину від 16 до 23 см, в ширину – 10-12 см.

Забарвлення хутра може бути блакитним, сірим, шиншиловим, сталевим або чорним. Шкурка у тварин має коротку густу шерсть (3 см). Отримують дуже якісний матеріал для пошиття хутряних виробів.

Різен (*Німецький велетень*) – велика м'ясо-шкуркова порода, що походить від бельгійських велетнів, що набули поширення на території нинішньої Німеччини в ХІХ столітті. Німецькі селекціонери, зосередившись на поліпшенні м'ясності породи, досягли відчутних успіхів.

Голова велика і широка з масивними круглими вухами, що мають вертикальне положення. Ноги прямі і могутні. Найчастіше кролики народжуються чорного, сірого, блакитного або пісочного кольору.

Основні господарсько-біологічні ознаки вищеперерахованих порід наведені в таблиці 1 [5].

Господарсько-біологічні ознаки кролів-велетнів

Породи кролів	Середня жива маса, кг	Довжина тулуба, см	Обхват грудей, см	Забійна вага при гарній вгодованості, %	Середня плодючість, гол
Баран	6-10	60-70	35-40	59-61	4-7
Білий велетень	4,3-7,6	55-65	36-38	53-58	7-8
Сірий велетень	4,2-6,0	59-66	35-40	55-58	7-8
Метелик	4-5	54-56	35-36	46-47	7-8
Фландер	6-10	65-70	35-42	47-54	8-15
Обер	8-10	70-75	40-45	53-55	8-12
Різен	6-10	70-75	35-42	53-55	10-12

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проаналізовано за основними господарськими якостями породи кролів-велетнів більшість з яких розводять на Україні. Виявленні переваги вирощування та використання кролів-велетнів, для подальшого перспективного поширення цих порід на півдні України з метою отримання якісної м'ясо-шкуркової сировини.

Список використаних джерел

1. Калашник О.В. Проблеми восстановлення кролиководства в Україні / О.В. Калашник, Н.В. Омельченко // Кролиководство и звероводство. – 2004. – № 4. – С. 30.
2. Абрамов М.Д. Пути повышениня мясной продуктивности кроликов / М.Д. Абрамов // Кролиководство и звероводство. – 1972. – № 1. – С. 7.
3. Буркат В.П. Селекційні досягнення у тваринництві / В.П. Буркат, О.І. Костенко, М.М. Холкін. – К. : Аграрна наука. 2000. – 33 с.
4. Винничук Д.Т. Порода животных как биологическая система / Д.Т. Винничук. – К., 1993. – 70 с.
5. Коцюбенко Г.А. Науково-практичні методи підвищення продуктивності кролів: монографія / Г.А. Коцюбенко. – Миколаїв : МНАУ. 2013. – 191 с.